

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้
ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒
NEEDS ASSESSMENT OF LEARNING MANAGEMENT SKILLS DEVELOPMENT OF TEACHERS
IN SCHOOLS UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นราธิป พงศ์สิทธิศักดิ์¹, วณิกา ฉลากบาง, และทรัพย์หิรัญ จันทักษ์
Naratip Pongsittisuk¹ Wannika Chalabang and Suphirun Juntarak
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ประเทศไทย
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand.
Email: Naratip.po66@snru.ac.th¹

Received 11 November 2024; Revised 25 November 2024; Accepted 26 April 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู และ 3) แนวทางการพัฒนาทักษะดังกล่าว การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูในโรงเรียน รวม 349 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นโดยรวมของทักษะทั้ง 5 ด้านมีค่า PNI เฉลี่ยรวม 0.156 โดยด้านหลักสูตรและด้านสื่อการเรียนรู้มีค่า PNI สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม แสดงให้เห็นถึงความต้องการเร่งด่วนในการพัฒนา 3) ด้านที่ควรกำหนดแนวทางพัฒนาโดยเฉพาะ ได้แก่ ด้านหลักสูตร และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของครูในระดับปฐมศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

คำสำคัญ : ทักษะการจัดการเรียนรู้; การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู; การประเมินความต้องการจำเป็น

Abstract

This research aimed to: 1) study the current and desired conditions of teachers' instructional management skills in schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2; 2) identify the needs for developing instructional management skills; and 3) propose development guidelines for improving these skills. The study employed a survey research methodology. The sample consisted of 349 school administrators and

teachers, selected through multi-stage sampling. The research instruments included two questionnaires: one addressing current and desired conditions of instructional management skills, and the other concerning development guidelines. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI Modified).

The results revealed that: 1) the overall current condition of teachers' instructional management skills was at a high level, while the desired condition was at the highest level; 2) the overall average PNI Modified value for the five skill areas was 0.156. Two areas—curriculum and instructional media—had PNI values higher than the average, indicating a more urgent need for development; 3) the key aspects identified for targeted development were curriculum and the use of instructional media. The findings suggest that focused efforts to enhance curriculum planning and media utilization competencies among teachers are essential. These results can be used as a foundation for strategic planning to develop teachers' instructional management skills, supporting more effective school administration and teaching practices in the primary education sector.

Keywords: Learning Management Skills; Teacher's Learning Management Skills Development; Needs Assessment

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับปรุงกลไกและทิศทางเป้าหมายของการศึกษา ครูจึงต้องมีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา หากครูไม่ได้รับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ ก็จะกลายเป็นครูที่ด้อยคุณภาพ ผลเสียก็จะตกอยู่ที่ตัวผู้เรียน คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (Office of the Education Council., 2015) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูต้องสอนตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในหลักสูตร บางเนื้อหาที่มีความซ้ำซ้อนกันระหว่างระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ ข้อจำกัดของหลักสูตรยังส่งผลให้การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาถูกกำหนดด้วยคำตอบที่มีเพียงหนึ่งคำตอบที่ถูกต้องตามที่ถูกสร้างหลักสูตรหรือครูกำหนด ส่งผลให้การเรียนขาดความหลากหลายในองค์ความรู้ (Wongliang., 2022) ดังนั้นการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง ต้องพร้อมรับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลไปยังผู้เรียนทำให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ดังนั้นทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (Chitchayavanich., 2019)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นและผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบระดับชาติยังเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนา เพราะยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ตลอดจนสภาพปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวครูผู้สอนควรจะมีการศึกษาหาวิธีปรับปรุงพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มีความรู้ ทักษะการคิด มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความแม่นยำ จดจำง่ายและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จัดระบบเชื่อมโยงความคิดต่างๆเข้าด้วยกัน ตลอดจนข้อมูลจากกลุ่มนิเทศ ติดตาม โรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าครูประจำชั้นในสังกัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบเดิม เน้นท่องจำ ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียนที่ถูกต้อง และขาดกระบวนการนิเทศกำกับติดตามที่เหมาะสม (Monitoring and Evaluation for Educational Group, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2., 2023)

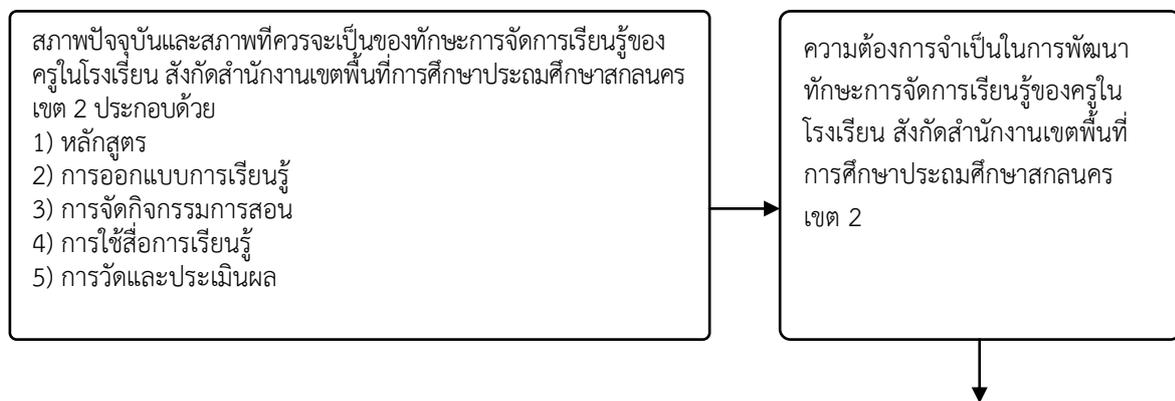
จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งมีบทบาทและภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นและหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและสถานศึกษา เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ และเพื่อใช้ในการพัฒนาตนในการจัดการเรียนรู้ จนนำไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเข้มแข็ง จริงจัง และดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้ Hough and Duncan (1970), Department of Academic Affairs, Ministry of Education., (2008), Simasarat., (2009), Jaitiang., (2010), Cooper (2011), Panich., (2013), Siritharangsri., (2017), Thusriwan., (2019), Ratanasaengsorn., (2020) และ Promket., (2023) สามารถสังเคราะห์ได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักสูตร 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการกิจกรรมการสอน 4) สื่อการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล ดังภาพประกอบ 1

แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) พื้นที่วิจัยคือโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2567 แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 66 คน และครู 283 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสังเกตประกอบประกอบทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบการตอบสนองคู่ 3) แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักสูตร	4.09	0.50	มาก	4.90	0.23	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	4.31	0.47	มาก	4.93	0.17	มากที่สุด
3. ด้านการจัดกิจกรรมการสอน	4.33	0.47	มาก	4.93	0.19	มากที่สุด
4. ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้	4.23	0.49	มาก	4.90	0.23	มากที่สุด
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.28	0.54	มาก	4.91	0.23	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน	4.25	0.45	มาก	4.91	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

1) สภาพปัจจุบันของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมการสอน ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.47) ด้านที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.47) ด้านที่ 5 การวัดและ

ประเมินผล ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.54) ด้านที่ 4 การใช้สื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.49) และ ด้านที่ 1 หลักสูตร ($\bar{x} = 4.09$, S.D.= 0.50)

2) สภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.93$, S.D.= 0.17) ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมการสอน ($\bar{x} = 4.93$, S.D.= 0.19) ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.91$, S.D.= 0.23) ด้านที่ 1 หลักสูตร ($\bar{x} = 4.90$, S.D.= 0.23) และด้านที่ 4 การใช้สื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.90$, S.D.= 0.23)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวม

ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู	ค่าเฉลี่ย สภาพ ปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ย สภาพที่ควร จะเป็น (I)	PNI	ลำดับ ความ สำคัญ
1. ด้านหลักสูตร	4.09	4.90	0.198	1
2. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	4.31	4.93	0.143	4
3. ด้านการจัดกิจกรรมการสอน	4.33	4.93	0.140	5
4. ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้	4.23	4.90	0.158	2
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.28	4.91	0.149	3
รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน	4.25	4.91	0.156	-

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในภาพรวมพบว่า ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.156 (PNI modified = 0.156) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร มีค่า PNI modified = 0.198 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีค่า PNI modified = 0.143 ด้านการจัดกิจกรรมการสอน มีค่า PNI modified = 0.140 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ มีค่า PNI modified = 0.158 และด้านการวัดและประเมินผล มีค่า PNI modified = 0.149 โดยด้านที่มีค่า PNI สูงกว่า PNI รวม มี 2 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยนำทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน ด้านที่มีค่า PNI modified สูงกว่าค่า PNI modified รวม มากำหนดเป็นด้านที่ต้องหาแนวทางการพัฒนา ผลการวิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาด้านที่ต้องหาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียน	PNI	ลำดับ ความสำคัญ	ค่า PNI สูง กว่าค่า PNI รวม	สรุปผล
1. หลักสูตร	0.198	1	✓	ควรพัฒนา
2. การออกแบบการเรียนรู้	0.143	3	X	-
3. การจัดกิจกรรมการสอน	0.140	5	X	-
4. การใช้สื่อการเรียนรู้	0.158	2	✓	ควรพัฒนา
5. การวัดและประเมินผล	0.149	4	X	-
รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน	0.156	-	-	-

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านหลักสูตรและด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีค่า PNI modified สูงกว่า PNI modified รวม จึงต้องหาแนวทางในการพัฒนา ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาร่างแนวทางในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ จากนั้นนำแนวทางพัฒนาที่ร่างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.47) ด้านที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.47) ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.54) ด้านที่ 4 การใช้สื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.49) และ ด้านที่ 1 หลักสูตร ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= 0.50) และสภาพที่ควรจะเป็นของทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.93$, S.D.= 0.17) ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมการสอน ($\bar{X} = 4.93$, S.D.= 0.19) ด้านที่ 5 การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.91$, S.D.= 0.23) ด้านที่ 1 หลักสูตร ($\bar{X} = 4.90$, S.D.= 0.23) และด้านที่ 4 การใช้สื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.90$, S.D.= 0.23) ทั้งนี้อาจเพราะครูต้องเข้ารับการศึกษาเฉพาะทางที่ครอบคลุม ทั้งทฤษฎี การสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูยังต้องศึกษาด้านเทคนิคการสอนและจิตวิทยาการเรียนรู้

เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ อีกทั้งประสบการณ์จากการสอนในชั้นเรียนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยครูจะได้เรียนรู้จากปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งช่วยให้สามารถปรับปรุงเทคนิคการสอนของตนเองได้ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังคอยสนับสนุน มีการจัดอบรมสัมมนา ส่งเสริมการวิจัยและความรู้ระหว่างครูด้วยกันในการรับรู้ครูเรียนรู้แนวคิดและ นวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2. ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.156 (PNI modified = 0.156) โดยด้านที่มีค่า PNI สูงกว่า PNI รวม มี 2 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร มีค่า PNI modified = 0.198 ซึ่งเป็นด้านที่ควรพัฒนาสูงเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่ใช้ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความสนใจและเอาใจใส่ในบทเรียน ครูจึงมีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบอื่นที่เหมาะสมมากกว่า เช่น การสอบถามความต้องการของผู้เรียนและนำประสบการณ์ที่มีร่วมกับเนื้อหาสาระในหนังสือเรียนที่ใช้เป็นประจำ มากำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการสอบถามความต้องการของผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ แต่การสอนตามตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานนั้นก็เป็นที่ครูไม่สามารถละเลยได้ ดังนั้นครูควรมีความสามารถเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรว่าจะจัดหลักสูตรอย่างไรที่ให้นักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เหมาะสมกับยุคสมัย โดยนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานผนวกร่วมกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อทำให้เกิดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งสามารถปรับใช้ตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ (Ministry of Education., 2008) อธิบายไว้ว่า สถานศึกษาเป็นแหล่งแสวงหาความรู้ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรของตนเองเรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ดังนั้นสถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้จึงต้องมีหลักสูตรเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และต้องทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ มีค่า PNI modified = 0.158 ซึ่งเป็นด้านที่ควรพัฒนาสูงเป็นอันดับที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเป็นยุคที่มีการนำสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนรู้ internet หนังสือเรียนแบบ E-book หรือสื่อทำมือต่าง ๆ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ครูควรนำสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ครูจึงต้องมีความพร้อมมากพอสมควร ทั้งในการสร้างและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ On Air, On Line, On Hand และ On Demand สอดคล้องกับ (Ketkaew., 2012) กล่าวว่า เพราะโรงเรียนขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ โรงเรียนจึงได้จัดงบประมาณให้ครูเลือกซื้อสื่อตามความเหมาะสม ครูจึงเลือกผลิตสื่อขึ้นจากงบประมาณส่วนตัวหรือปรับปรุงสื่อที่มีอยู่ มีการแลกเปลี่ยนใช้สื่อระหว่างครูในกลุ่มสาระเดียวกัน ทำให้ขาดความสะดวกรวดเร็วในการใช้สื่อและใช้สื่อได้อย่างไม่ทั่วถึง ดังนั้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง รัฐจึงควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมในทุกสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านหลักสูตร พบว่า แนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมีหลายวิธี เช่น ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงหลักการและความสำคัญของหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าของการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูทำแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาและเป้าหมายการศึกษาชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาชาติ ครูศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน เช่น ความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ ครูใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถามหรือคำถามปลายเปิดในการวัดผลนักเรียนเพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้อำนวยการโรงเรียนควรเชิญวิทยากรภายนอกเพื่อให้คำปรึกษาในการสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ครูควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อให้เห็นถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตร และครูควรปรับปรุงหลักสูตรทันทีทันใด สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ เป็นต้น

3.2 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ พบว่า แนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมีหลายวิธี เช่น ครูสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยในการคิดไม่เน้นการหาคำตอบที่ถูกต้องเสมอไป ครูให้ความสำคัญกับการแสดงออกทางความคิดของนักเรียนโดยมีการสำรวจและให้นักเรียนเสนอแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการโรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูได้เรียนรู้ถ่ายทอดความรู้และร่วมแบ่งปันแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาอยู่เสมอ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดนิทรรศการเปิดโอกาสครูนำเสนอสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ต่อเพื่อนครู ชุมชนและสังคม และมีการรับฟังความคิดเห็นแล้วนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป ผู้อำนวยการโรงเรียนวางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบเพื่อรองรับการซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ หากงบประมาณโรงเรียนไม่เพียงพอควรประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ต้นสังกัด ท้องถิ่น บริษัทเอกชนหรือชุมชนเพื่อขอสนับสนุนด้านงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนสร้างศูนย์การเรียนรู้ที่รวบรวมสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงสื่อดิจิทัลที่ช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าใช้งานได้อย่างทั่วถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการหรือโรงเรียนอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการโรงเรียน ควรสร้างแรงบันดาลใจและมีการเสริมแรง เพื่อให้ครูแสวงหาความรู้และพัฒนาสื่อด้วยตนเองและมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

สรุปองค์ความรู้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู นำมาสังเคราะห์และเก็บข้อมูล ผลการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 5 ด้าน และแนวทางการพัฒนา 2 ด้าน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูและแนวทางการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักสูตร 2) การออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมการสอน 4) การใช้สื่อการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารและการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูสามารถนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนหรือพัฒนาตนเองได้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 ประกอบด้วย 2 ด้านคือ 1) ด้านหลักสูตร และ 2) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ดังนั้นผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยทั้ง 2 ด้าน ไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

2.1 ควรนำด้านที่ควรหาแนวทางพัฒนาคือ ด้านหลักสูตรและด้านการใช้สื่อการเรียนรู้มาวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรและการใช้สื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน หรือในพื้นที่ที่ต่างกันออกไป

References

- Cooper, M.J., (2011). Classroom Teaching Skills. Belmont: Wadsworth Cengage Learning.
- Hough, J. B., and Duncan, K., (1970). Teaching Description and Analysis. Addison-Westlu.
- Jaitiang, A., (2010). Teaching Principles. (revised edition). Bangkok: Odeon Store.
- Jitchayawanich, K., (2019). Learning Management. Bangkok: Chulalongkorn University.

- Ketkaew, N., (2012). Conditions and Problems of Organizing Learning Principles of Thai Language Use in Private Schools Islam in the Three Southern Border Provinces. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Ministry of Education, (2008). Basic education Core Curriculum 2008. (2nd ed) Bangkok: Department of Curriculum and Instruction Development.
- Monitoring and Evaluation for Educational Group, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. (2023). Report on the synthesis of problem solving and development of educational management, supervision and monitoring to raise the quality of learners, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. Retrieved May 3 2024, from <https://web2.sakon2.go.th>
- Office of the Education Council. (2015). Subject Research Analysis of Thai Education in the 21st Century World. Bangkok: Office of the Education Council, Ministry of Education. (In Thai)
- Panich, W., (2013). Creating Learning for the 21st Century. Bangkok: Printing Foundation Siam Kammachanal.
- Promket, W., (2022). Teacher Leadership Development Model for Competency-based Learning Management for Teachers in the Science and Technology Learning Subject Group Large Secondary School under the Office of the Basic Education Commission in the Northeast. Sakon Nakhon: Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Rattanasangson, S., (2020). Developing learning management skills by using technological media. Secondary Education Area 11 (Independent Study, Master's Degree). Surat Thani: University. Surat Thani Rajabhat.
- Simasarat, E., (2009). Process of Creating School Curriculum Ideas into Practice. Bangkok: Book point.
- Siritharangsri, P., (2010). Research Report on the Future Picture of Thai Education in 10-20 years. Bangkok: Phimdee Printing.
- Thusriwan, T., (2019). Development of a Guidance Model to Promote Learning Management Skills in the 21st Century for Secondary School Teachers. Maha Sarakham: Maha Sarakham University.
- Wongliang, S., (2022). The Guidelines of Museum-Based Learning for Supporting Historical Thinking Skill for Secondary Students. Journal of MCU Buddhapanya Review, 22(1), 234.

